

Reactie regionaal accountteam GI's Haaglanden

Naar aanleiding consultatie toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Vraag 1 van 4

Wat zijn volgens u de positieve aspecten van het toekomstscenario en waarom vindt u dat?

Als regio Haaglanden kunnen wij ons vinden in de geschetste basisprincipes van het toekomstscenario: gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant, eenvoudig en lerend. Wij vinden het van belang dat zowel voor de gezinnen als de professionals er een eenvoudiger stelsel komt waarbij helder is wie, wanneer welke taak en bevoegdheid heeft.

In het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming wordt de beweging beschreven om te komen tot een regionaal veiligheidsteam met hierin opgenomen de organisaties GI's, RvdK en VT. Deze beweging zal, naar verwachting en mits goed uitgevoerd, de wachttijden die nu bestaan in de afzonderlijke organisaties terugbrengen. Bovendien zal de huidige overlap in taken van de organisaties op het gebied van veiligheid (zoals intakes, onderzoek naar veiligheid in het gezin, risicotaxaties) verdwijnen en zal er een parallelle – in plaats van volgordelijke werkwijze ontstaan.

De uitgangspunten van de samenwerking tussen het regionale - en het lokale team worden eveneens onderschreven; zoals de betrokkenheid bij het gezin vanuit een duoschap met vaste gezichten in beide teams en het 'denken in maatregelen' loslaten door anders te kijken en te werken en *gezamenlijk* te werken aan de verbeteringen van de thuissituatie. Deze uitgangspunten komen overeen met het Haaglandse programma Beter Samenspel voor Veilig Opgroeien (t.b.v. de samenwerking tussen GI's en lokale teams).

Tot slot zijn wij blij dat ook de rechtspraak in dit toekomstscenario meegenomen wordt. Zoals in het scenario geschetst vormen de verschillende rechters die betrokken kunnen zijn bij een gezin een complicerende factor om tot een gezinsgerichte aanpak en hybride vorm van rechtspleging te komen. Er zijn wel zorgen in hoeverre dit onderdeel gedurende de verdere uitwerking van het plan gezien de complexiteit niet zal sneuvelen.

Vraag 2 van 4

In hoeverre denkt u dat het toekomstscenario de condities schept om kinderen, gezinnen en huishoudens effectief hulp te bieden en te beschermen en waarom vindt u dat?

1. Andere organisatie rechtspraak en toezicht:
Rechtspraak: De huidige tekst zoals deze nu opgenomen is in het toekomstscenario geeft een grove maar veelbelovende richting aan over de ontwikkelingen binnen de rechtspraak om te komen tot een gezinsgerichte aanpak. Belangrijk is om hierbij met elkaar in de pas te blijven lopen. De effectiviteit van de op te richten veiligheidsteams is sterk afhankelijk van het slagen van deze ontwikkelingen. De overlegstructuur/fasering van beide trajecten moet daarop ingericht worden. Verder wordt aangegeven dat een aandachtspunt voor de gang naar de rechter de verwerking van gegevens en informatie is. Gekeken wordt naar bevoegdheden van VT, de Raad en de GI. Hierbij moet ook gekeken worden naar de bevoegdheden, rol en verantwoordelijkheden van de lokale teams.
Toezicht: De tekst in het toekomstscenario over de hervorming van de toezicht is zeer summier. Er wordt bij voorkeur een toezichthouder aangesteld om door middel van een uniform en procesmatig normenkader toezicht te houden op de veiligheidsteams. Heldere rapportage- en verantwoordingsverplichtingen richting toezichthouders zullen bijdragen aan een goede communicatie richting de cliënten over hun rechten en de effectiviteit van het Regionaal Veiligheidsteam. Essentieel hiervoor is ook de genoemde landelijke strategie voor informatievoorzieningen ICT. Het is belangrijk voor deze transformatie de financiering vanuit het rijk voor de ontwikkeling en implementatie van de ICT-transformatie mee te nemen. Tevens is een flexibele opstelling van de toezichthouder(s) tijdens de transformatie essentieel voor het slagen van deze transformatie.
2. Minder professionals betrokken bij een gezin:
Een vast gezicht voor het gezin binnen het Lokaal Team, waar nodig in duo met een professional uit het Regionaal Veiligheidsteam, als er veiligheidsvraagstukken spelen is de

huidige opzet. Dit is een mooi streven. Of deze specifieke conditie voor het kind/gezin gehaald kan worden is sterk afhankelijk van de wetgevingseisen die aan de medewerkers van het veiligheidsteam gesteld gaan worden omdat het in de praktijk verenigen van de huidige specialisme van de verschillende organisaties in een persoon onder de huidige wetgevingseisen nog wel een zeer steil ontwikkeltraject zal worden. Rollen en verantwoordelijkheden moeten nauwgezet uitgewerkt worden voor zowel het veiligheidsteam als de lokale teams. Voor kleinere gemeenten zullen ook scenario's uitgewerkt moeten worden waarbij bepaalde lokale expertise wellicht geplaatst kan worden binnen het regionale veiligheidsteam om efficiënt te kunnen werken volgens deze conditie. Experimenteeruimte met bijbehorende financiering tijdens de transformatie is hiervoor essentieel. Daarnaast leert de ervaring van de afgelopen jaren dat personeel komt en gaat en dat er dus altijd wisselingen in een team rondom een gezin zullen plaatsvinden. We moeten reëel blijven en niet verwachten dat professionals een schaaap met vijf poten zijn. Daarmee boet je in op kwaliteit. Recent is het grote verloop bij de GI's nog in het nieuws geweest. Het voorgestelde scenario heeft ook dat risico in zich door de druk op de RVT en lokale team op te voeren.

3. Inzet op combinaties van hulp zoals V-GGZ, bestaanszekerheid: Dit zou zeker kunnen bijdrage aan het scheppen van de juiste condities voor het kind/gezin in kwestie. Of deze conditie voor het gezin verwezenlijkt kan worden is afhankelijk van verschillende factoren zoals de uitwerking van de motie van Toorenborg. Het is wellicht een open deur maar het is bij deze uitwerking van de motie van belang ook oog te hebben voor de beschikbaarheid van GGZ specialisme. Het zou bijzonder spijtig zijn een lijvig proces te doorlopen om vervolgens te constateren dat ze er simpelweg niet zijn. Dit vraagstuk bestaat al langere tijd en zou een landelijke aanpak arbeidsmarktproblematiek jeugdhulpverlening vragen. Hetgeen in deze visie precies onder bestaanszekerheid verstaan wordt heeft nog nadere definiëring zodat hier verderop in het proces geen misverstanden over ontstaan. Implicaties en verantwoordelijkheden moeten helder in beeld gebracht worden.

Vraag 3 van 4

Welke aandachtspunten en/of suggesties wilt u verder nog meegeven voor het toekomstscenario en de implementatie ervan?

1. Een gedegen impact analyse met name voor de rol en taken van de lokale teams

Een grondige analyse van de gevolgen voor de uitvoering is van belang over de volle breedte van het toekomstscenario. Voor alle betrokken actoren gaan er grote verschuivingen optreden. Voor de lokale teams geldt dit wel in het bijzonder: de continuïteit van de hulpverlening komt bij hen te liggen. De lokale teams vormen de 'basis van de piramide' en vormt het onderstel voor de top van de piramide (veiligheidsteam). Als de voorwaarden voor de (preventieve) basis niet voldaan zijn, kan men niet aan een stevige piramide bouwen. Wij vragen dan ook veel aandacht voor de uitwerking van deze voorwaarden voor de basis.

Op voorhand zien we al een aantal belangrijke randvoorwaarden voor de versterking van de rol van de lokale teams:

- Passende budgetten voor gemeenten
- Een helder kwaliteitskader (waarin huidige kwaliteitskader veiligheid en de 5 basisvoorwaarden zijn samengevoegd)
- Een robuuste positie ten opzichte van andere wettelijke verwijzers
- Rust in het stelsel, niet aan de decentrale principes uit de Jeugdwet morrelen of onderdelen recentraliseren.

2. Inzet VGGZ

De onveiligheid voor kinderen vloeit heel vaak voort uit de problematiek van hun ouders. Het is daarom evident dat de inzet van GGZ voor volwassenen onder regie van lokaal team of regionaal veiligheidsteam moet kunnen plaatsvinden en beschikbaar moet zijn. Het moet onderdeel uit kunnen maken van het integrale gezinsplan.

Door de gemeenten en instellingen is er al van alles geprobeerd om dit te

bewerkstelligen en te laten financieren, tot op het niveau zorgverzekeraars en Rijk. Tot nu toe bleef dat zonder succes en zijn de gemeenten gedwongen de inzet zelf te financieren. Deze patstelling dient doorbroken te worden.

3. Financiële aspecten

Voor de meerjarige periode van de ontwikkelhubs/proeftuinen en de daarop volgende landelijke invoering zijn zowel voldoende structurele middelen voor rust in het stelsel als voldoende incidentele middelen voor de transformatie van de veiligheidsketen noodzakelijk. Het is van belang om bij het bouwen van het nieuwe stelsel niet gehinderd te worden door het meenemen van bestaande tekorten, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de lange wachtlijsten bij de Raad voor de Kinderbescherming. Deze financiering zal kloppend moeten zijn voor de huidige workload en niet voor moeten sorteren op eventuele efficiëntie-voordelen in de toekomst.

Daarnaast lijkt ons de inschatting dat de transitiekosten 1,5% bedragen van het totale bedrag dat in het huidige stelsel omgaat een flinke onderschatting. Als wij de verstrekkende gevolgen van het scenario in ogenschouw nemen en de noodzaak om daar op uitgebreide schaal mee te gaan experimenteren, denken wij dat dit bedrag bij lange na niet volstaat. Daarnaast dient ook rekening te worden gehouden met frictiekosten en investeringen in ICT-voorzieningen.

4. Momentum behouden bij een operatie van 5-10 jaar, beperken afbreukrisico

We hebben er begrip voor dat er 5 tot 10 jaar wordt uitgetrokken om de grootscheepse wijziging van dit stelsel zorgvuldig tot stand te brengen. Wel beschouwen we het als een apart aandachtspunt om voor zo'n lange periode het momentum vast te houden en meters te blijven maken, dat is een belangrijke taak voor de landelijke programmastructuur.

Als een afbreukrisico signaleren we de langdurige onzekerheid waarin instellingen kunnen gaan verkeren omdat hun voortbestaan niet meer vanzelfsprekend is terwijl men wel de medewerkers aan zich moet kunnen blijven binden om in het hier en nu het werk vooralsnog te continueren. Kortom, wat hebben de betrokken medewerkers nodig om aan boord te blijven?

5. De benodigde cultuurverandering

Een belangrijk aspect bij deze operatie is de cultuurverandering die nodig is om het echt anders, beter te doen. In hoofdstuk 2.1 wordt hier aandacht aan besteed. Er wordt aangegeven dat de cultuurverandering wordt ingezet en gedragen door de vier basisprincipes: gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant, eenvoudig en lerend. Er is veel voor te zeggen om een cultuurverandering te verbinden aan de nieuwe inhoudelijke koers. We denken echter wel dat het is aan te bevelen om die cultuurverandering daarnaast een zelfstandige plek te geven in het verder uitwerken van en experimenteren met de nieuwe werkwijze.

6. Weinig aandacht voor de crisisdienst

Om bij spoed directe veiligheid te organiseren is, op lokaal dan wel regionaal niveau, een crisisdienst beschikbaar die 24/7 bereikbaar is, alleen op bladzijde 11 van het scenario wordt hier aandacht aan geschonken. Verder in het scenario, noch tekstueel of visueel, wordt deze functie geen enkele keer genoemd. Hoe verhoudt deze functie zich tot het Regionaal Veiligheidsteam en het lokale team. Dit vraagt om een verdere uitwerking.

7. Wie is de wettelijk verwijzer?

De GI is nu wettelijk verwijzer, wanneer er meerdere organisaties verenigd worden onder het dak van het Regionaal Veiligheidsteam is voor ons op dit moment onduidelijk hoe tegen deze rol als verwijzer aangekeken wordt. Voor de gemeenten is het van wezenlijk belang dat zij goed gepositioneerd worden bij de toegangspoort van jeugdbescherming. Dit verdient een duidelijke plek bij de uitwerking.

8. Neutrale toets wordt gemist

In het toekomstscenario wordt aangegeven dat er tegenspraak georganiseerd wordt in een andere regionaal veiligheidsteam. Dit is niet hetzelfde als een neutrale toets. Dit andere regionale veiligheidsteam kijkt vanuit dezelfde koker naar vraagstukken. Daarmee lijkt het belang en de stem

van ouders onvoldoende geborgd. Juist in veiligheidszaken is deze neutrale toets cruciaal om te voorkomen dat er zaken over het hoofd gezien worden en er onzuiver gehandeld wordt.